

FYLKESPROGRAM

Akershus Sp

www.senterpartiet.no/akershus

Fylkesprogram

Akershus Senterparti – 2023-2027

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.	Kjære innbygger i Akershus	3
2.	Nye Akershus	3
3.	Kunnskap og kompetanse	5
4.	Samferdsel	6
5.	Næringsvirksomhet og arbeidsplasser	9
6.	Landbruk	10
7.	Klima, miljø og naturforvaltning	11
8.	Energi	12
9.	Sikkerhet og beredskap	13
10.	Tannhelse og folkehelse	14
11.	Kultur, identitet og tilhørighet	15

1. KJÆRE INNBYGGER I AKERSHUS

Akershus er et fylke med lange historiske tradisjoner. Vi omkranser hovedstaden, og vi skaper verdier, arbeidsplasser og gode lokalsamfunn. I Akershus er vi også vant med impulser fra hele Norge og hele verden, som selvsagt påvirker vår kultur og identitet.

Navnet på fylket vårt kommer fra norrønt, og er sammensatt av hus - som betyr borg og akr- som betyr åker, og i Akershus har vi mye god, gammel kulturjord som har vært dyrket helt tilbake til vikingtida. Jorda har svært høy kvalitet så her kan det dyrkes grønnsaker, potet og matkorn, og vi har derfor stort ansvar for å sikre Norges selvforsyningsgrad og beredskapsevne.

Vi bygger nå nye Akershus, et annerledes Akershus. Et Akershus som vil ha innbyggere fra Jevnaker, Lunner, Røyken, Hurum og Rømskog innenfor fylkesgrensene. Vi vil utvikle en fylkeskommune som spiller på lag med alle kommunene, næringslivet og frivilligheten og andre aktører.

For Senterpartiet er spredning av makt, ressurser og bosetning viktige grunnsteiner i en demokratisk og trygg samfunnsutvikling. For å få dette til trenger vi gode utdanningstilbud, kollektivtilbud og fylkesveier i hele fylket vårt. Et godt samfunn må bygges nedenfra og opp. Akershus Senterparti tror på frie, ansvarlige og selvstendige mennesker som tar ansvar for egne liv, for fellesskapet og for natur og miljø.

I vårt frihetsbegrep ligger frihet fra maktmisbruk, beskyttelse av eiendomsretten og respekt for privatlivets fred. Vi vil arbeide for et samfunn hvor mennesket kan utvikle seg fritt. Senterpartiets verdigrunnlag er den kristne og humanistiske kulturarven. Hvert menneske er unikt og uerstattelig, og menneskeverdet er ukrenkelig.

Gir du Senterpartiet tillit ved årets valg, får du kandidater som vil finne gode løsninger for folk i hele fylket, enten du bor i bygd, tettsted eller by.

2. NYE AKERSHUS

Fylkeskommunen har en viktig rolle i utviklingen av samfunnet. I nye Akershus sin regionale plan for areal og mobilitet må jordvernet forsterkes kraftig. Vi må sikre at fortetting av eksisterende boligområder ikke går på bekostning av bokvalitet. Det må legges til rette bygging på hardmark i randsonene av tettsteder og byer, blant annet ved å sikre gang- og sykkelveier og legge til rette for både gamle og nye kollektivløsninger.

Fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler må styrkes ved å flytte oppgaver fra Statsforvalteren til fylkeskommunen - til folkevalgt kontroll. Det vil gi bedre tjenester. Fylkeskommunen skal ha en sentral rolle i samordning som kan hjelpe kommunene i å løse oppgaver som krever samarbeid på tvers av kommunegrenser.

Akershus er et fylke med store forskjeller, og det er viktig at vi klarer å løse utfordringene i folks liv, enten de bor i ei bygd, i et tettsted eller midt i byen. Å sikre at fylkeskommunens tjenester kommer alle til gode er viktig, og det krever lokale tilpasninger og fleksibilitet. Byer og tettsteder må fortettes med høy kvalitet slik at vi også her legger et godt grunnlag for å skape gode nærmiljøer hvor folk vil leve livene sine til det fulle. Vi skal ikke bidra til en befolkningsvekst som skaper «sovebyer/bomaskiner» hvor innbyggerne verken føler tilhørighet eller eierskap til stedet de bor. Grender må også få mulighet til vekst og utvikling for å møte behov og ønsker for framtida.

Vi ønsker sterkere næringsutvikling og flere arbeidsplasser utenfor de mest befolkningstette områdene i Akershus. Ved å sikre alle innbyggere og bedrifter høyhastighets-bredbånd legges det til rette for næringsutvikling, samt for hjemmekontor, desentraliserte arbeidsplasser og attraktive bosteder i hele fylket. Dette vil redusere reisebehovet, lette presset i rushtidstrafikken og dermed utnytte kapasiteten og investeringene vi allerede har i eksisterende infrastruktur.

I det nye fylket ønsker vi større fokus på å ta vare på det vi har, og derfor prioritere vedlikehold fremfor nye investeringer. Det gir god økonomi, og er også bra for klima og miljø.

Akershus Senterparti vil:

- Si nei til tredje rullebane på Gardermoen og ikke båndlegge areal til dette formålet
- At fylkeskommunale arbeidsplasser desentraliseres, for på den måten å fordele kompetanse og muligheter for samarbeid med kommuner og næringsliv i hele Akershus
- Jobbe for en fordelt og bærekraftig innbyggervest i hele Akershus
- Etablere en desentralisert fylkessenterstruktur etter modell fra Telemark.
- Støtte opprettelsen av Fagskolen Romerike på Øvre Romerike
- Prioritere å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på veier og bygningsmasse som fylkeskommunen har ansvar for
- Gjøre fylkestinget mer aktuelt ved å ta opp saker som er viktige for folk og samfunn i Akershus
- Videreutvikle trepartssamarbeidet, redusere byråkrati og sikre en god og tillitsbasert ledelse i organisasjonen
- Styrke fylkeskommunen med flere oppgaver fra statlig nivå og initiere mer samarbeid med kommunene
- Kjempe for at nedleggelsen av Ullevål sykehus stoppes, og dermed sikre bedre økonomiske betingelser og utviklingsmuligheter for sykehusene i Ski, Bærum og Lørenskog
- Bruke fylkeskommunens innkjøp- og investeringsprosjekter til å fremme et seriøst arbeidsliv og sikre bruk av lokale aktører og samvirker
- Styrke det lokale sjølstyret i Akershus og sikre nærhet til de folkevalgte
- At verdiskaping i størst mulig grad skal beholdes lokalt, gjennom samvirkebasert organisering, personlig og lokalt eierskap
- Utvikle et nært plansamarbeid med kommunene med respekt for kommunale prioriteringer
- Etablere «ungdommens fylkesting og fylkesråd» i nye Akershus og sikre at det er god dialog mellom fylkestinget og fylkesrådet og ungdommens fylkesting og fylkesråd

3. KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Kunnskap og kompetanse er grunnleggende for både integrering, utjevning av sosiale forskjeller og muligheter i arbeidslivet. Senterpartiet vil derfor ha en god og gratis offentlig skole som ikke rangerer elevers muligheter etter geografi eller sosial bakgrunn. Derfor må vi ha flere fleksible utdanningsløp og et nært samarbeid med lokalt næringsliv og frivillighet. For Senterpartiet er det viktig å beholde dagens brede studietilbud i hele fylket, og sikre tilbud til elever som er i fare for å droppe ut. I Akershus har vi behov for fagarbeidere nå og i all overskuelig framtid.

Akershus Senterparti vil:

- Opprettholde dagens struktur, og sikre et bredt og godt utdanningstilbud i hele fylket, i tråd med privat og offentlig sektors behov
- At nærskoleprinsippet skal ligge til grunn som inntaksmodell

- At elever skal garanteres skoleplass hele utdanningsløpet på den skolen eleven starter på VG1, forutsatt at skolen tilbyr hele det aktuelle utdanningsløpet
- Være restriktiv til etablering av nye private skoler. Private videregående skoler med ideelt formål kan være et supplement til det offentlige tilbudet, så lenge det ikke går på bekostning av det offentlige tilbudet og fylkeskommunens økonomi
- Styrke tilbudet for elever som trenger en alternativ og mer praktisk vei gjennom opplæringsløpet
- At retten til videregående opplæring utvides til også å gjelde spesiell studiekompetanse, slik at det blir mulig å velge fordypning i realfag eller andre fag som kreves i utdanninger med særlige opptakskrav
- Beholde 3-årig agronomutdanning på Hvam videregående skole
- Styrke karriereveiledningstjenesten og karrieresentrene med fokus på lokale, regionale og nasjonale kompetansebehov
- At flere ungdomsskoleelever får mulighet til å ta fag på videregående nivå
- Sikre mer praktisk undervisning og utplassering gjennom hele skoleløpet
- Styrke rådgivningstjenesten og bedre samarbeidet med rådgivere i grunnskolen
- Forbedre overgangen mellom grunnskolen og videregående opplæring.
- Styrke arbeidet med «helsefremmende skoler» i Akershus for å sikre elever et godt fysisk og psykososialt skolemiljø
- Videreføre tilbudet med gratis, enkelt skolemåltid ved de videregående skolene
- Gi skolekantinene mulighet til å bestille varer fra lokale produsenter
- Styrke voksenopplæringstilbudet og tilrettelegge for livslang læring gjennom flere, desentraliserte og varierte voksenopplæringstilbud.
- Videreutvikle og styrke Ombud for barn og unge
- Sikre et utstyrsloft på yrkesfag i form av økte midler til innkjøp og mer samarbeid med lokale bedrifter. Elever på yrkesfag er avhengig av å ha tilgang på oppdatert og tidsriktig utstyr
- Jobbe for at skoletider og busstider samsvarer best mulig for å redusere reise- og ventetiden for elevene, og samtidig sørge for tilstrekkelig kapasitet i busstilbudet
- Ta inn flere lærlinger i egen virksomhet og i fylkeskommunale prosjekter og anbud
- Styrke læreplassgarantien gjennom samarbeid med næringslivet og det offentlige for å skape flere læreplasser
- Fortsette å legge til rette for at flere elever kan kombinere yrkesfag og toppidrett
- Videreføre avtalen med Innlandet for å sikre at elever fra Jevnaker og Lunner kan gå på Hadeland Videregående skole
- Sikre avtaler om gjennomføring av videregående opplæring i nabofylker der dette er til elevens beste, og hvor det er hensiktsmessig og fornuftig
- Innføre en prøveordning der man kan ta obligatoriske deler av kjøreopplæringen som valgfag på videregående
- Vedlikeholde gamle skolebygg for å sikre en god og trygg skolehverdag for ansatte og elever

Høyere yrkesfaglig utdanning, fagskole

Kompetanse er en viktig verdi i seg selv, men også vesentlig for utvikling av eksisterende og etablering av nye næringer. I Akershus må vi sikre at fagskolen utvikles og løfter arbeidstakere i flere bransjer. Fylkeskommunen må også bidra til å motivere for læring hele livet. Å etablere og utvikle fagskolen i Akershus med campus på Eidsvoll skal bidra til positiv utvikling av hele fylket.

Akershus Senterparti vil:

- Arbeide for at fagskoletilbudene skal videreutvikles og at høyere yrkesfaglig utdanning får høyere status. Vår fagskole skal være landets ledende, og tilby et bredt og godt desentralisert tilbud
- Øke synligheten til høyere yrkesfaglig utdanning slik at flere velger yrkesfag og fagskole
- Arbeide for etablering og utvikling av fagskolen på Øvre Romerike, med campus på Eidsvoll

4. SAMFERDSEL

God infrastruktur er nødvendig for at Akershus skal fungere, og må være tilpasset innbyggernes behov i hverdagen. Vi vil bygge en grønnere transportsektor som gir bedre nærmiljø og reduserer klimautslipp i fylket vårt.

Infrastruktur som vei, jernbane, havn, ferger, bredbånd og mobilnett binder fylket sammen og er en uunnværlig del av hverdagslivet for folk og bedrifter. Det er en grunnleggende målsetting å satse på samferdselstiltak slik at Akershus får sikker, effektiv og miljøvennlig infrastruktur.

Hovedmålet er å sikre transport- og kommunikasjonstilbudet på en måte som forenkler hverdagen til folk i hele fylket. Økt vedlikehold av veier og bygging av høyhastighets-bredbånd skal bidra til å sikre den grunnleggende infrastrukturen i et moderne samfunn, og skal prioriteres.

Det må bygges flere energistasjoner for å møte behovene til de nye miljøvennlige transportmidlene.

Kollektiv og myke trafikanter

Folks behov og reisemønster har endret seg. Vi må se på muligheter for å utvikle sømløse og smarte løsninger innenfor billettsystemet for å stimulere til å reise kollektivt, men også iverksette tiltak for å utnytte kapasiteten i kollektivtilbudet bedre. Vi skal fortsette å bygge ut gang- og sykkelveier. I og mellom befolkningstette områder er det behov for et sammenhengende sykkelveinett, og på sterkt trafikkerte strekninger skal vi i størst mulig grad legge til rette for myke trafikanter når en fylkesvei bygges/utbedres. Vi må vurdere muligheten til å utnytte gamle ferdselstraseer for å redusere nedbygging av matjord og spare kostnader. Veksten i persontrafikken skal tas med gange, sykkel- og kollektivtrafikk. I allerede trafikkerte områder skal kollektiv, sykkel og gange prioriteres for å få ned personbiltrafikken

og skape et bærekraftig reisemønster.

Akershus er et fylke med varierte bomønstre og store forskjeller i befolkningstetthet. I områder med lav befolkningstetthet må det utvikles nye tilbud og løsninger, slik at det også utenfor de mest sentrale strøkene skal være lettere å velge miljøvennlige alternativer.

Akershus Senterparti vil:

- Si nei til tredje rullebane på Gardermoen og båndlegging av areal til dette formålet
- Jobbe for å øke antall avganger på Kongsvingerbanen
- Jobbe for å gjenåpne for persontogtrafikk på strekninga Dal – Eidsvoll
- Jobbe for å gjenåpne for persontogtrafikk på strekningen Roa - Hønefoss.
- Si nei til jernbane gjennom Aurskog-Høland
- Droppe omlegginga av Østre linje mellom Ski og Kråkstad
- Prioritere ny Glommakrysning i Fetsund som løser dagens køproblemer
- Jobbe for at tunnellop to Oslofjord-tunnelen ikke utsettes ytterligere, og kommer på plass så raskt som mulig.
- Prioritere gjennomføring av prosjektet E134 Dagslett-E18 (Vikeralternativet) i Nasjonal transportplan
- Jobbe for at E16 Eggemoen – Nymoen realiseres, og ta strekningen inn i ny NTP
- Jobbe for å at den siste traseen av E18 mellom Retvedt og Vinterbro ferdigstilles
- Gjennomføre et pilotprosjekt i Ruter med sterkt redusert pris på årskort for å se om andelen kollektivreiser øker
- Innføre sone-i-sone slik at alle reiser internt i en kommune kun krever billett for en sone
- Stimulere til å utnytte den ledige kapasiteten i kollektivtilbudet ved å redusere billettprisene utenfor rushtida
- Stimulere til økt kollektivandel ved å bidra til en stor utbygging av gratis parkeringsplasser for pendlere ved kollektivknutepunkt
- Tilrettelegge for kommersiell bildeling som bidrar til å redusere biltrafikk
- Sikre busser framkommelighet gjennom lite plasskrevende løsninger for å skåne matjord og forminske naturinngrep, for eksempel ved bruk av lysregulering.
- Utvide bruksområder for autonome busser
- Jobbe for å få etablert forsøksordning hvor el-tungtransport får benytte kollektivfelt
- Legge trafiksikkerhet til grunn i alle samferdselsprosjekter og kjempe for nullvisjonen: Null drepte og hardt skadde i trafikken
- Intensivere arbeidet med å bygge ut infrastrukturen for nullutslippskjøretøy
- Prioritere videre utbygging av gang- og sykkelveinettet i hele fylket, både langs innfartsårene til byer og tettsteder og strøk med belastende biltrafikk
- Gang- og sykkelveier i Akershus skal kunne fristilles fra eksisterende veitrase
- Tilpasse standard på gang- og sykkelveier til lokale forhold for å redusere kostnader og tap av matjord
- Øke satsingen på turistveier, sykkelruter og vandringsleder

- Sikre godt samarbeid med kommunene for effektivt vintervedlikehold av veier, gang- og sykkelveier
- Sikre økt vedlikehold av fylkesveiene
- Redusere støyplager i byer og tettsteder
- Videreføre eneretter for drosjer, samt innlemme pasientreiser i enerettene.
- Sikre tungtransporten tilstrekkelig tilgang på hurtigladere, gjerne i tilknytning til raste- og hvileplasser
- Bidra med ladestasjoner og tømmestasjoner for bobiler og båter
- Videreføre gjeldende utskiftningsplan for egne maskiner og kjøretøy inn i nye Akershus
- Videreføre krav om økt sikkerhet for bussjåfører i anbudsprosesser
- Jobbe for et bedret busstilbud til Kalnes Sykehus
- Arbeide for at fylkeskommunen skal overta skiltmyndigheten for fylkesveier
- Videreutvikle Oslofjorden som ferdselsåre for å avlaste Røykenveien og Slemmestadveien, ved å utvide antall anløpssteder og øke frekvensen
- Arbeide for å gjøre det gratis å ta med sykkel på tog og T-bane utenfor rushtida i hele Ruterområdet
- Jobbe for å opprette et rimelig taxi-tilbud for ungdom, etter modell fra «Hjem for en femtilappordningen». Vurdere erfaringer fra Ruters sin pilot i Nes kommune
- Gå i dialog med nabofylker om å sikre kollektivtilbud i grisgrendte strøk

5. NÆRINGSVIRKSOMHET OG ARBEIDSPLASSE

Næringsutvikling er en av grunnsteinene i samfunnsutviklinga, og skal sikre verdiskaping og arbeidsplasser i hele Akershus. Vi vil fortsatt løfte fram det grønne skiftet, satse på sirkulærøkonomi og digitalisering. Bioøkonomien må utvikles, og sørge for erstatning av fossile råvarer og produkter. Vi skal jobbe for utvikling av nye næringer, og legge til rette for forskning og utvikling i eksisterende næringer.

Jorden er en arv som vi forplikter å forvalte for våre etterkommere. Denne tankegangen har Senterpartiet alltid lagt til grunn i vår samfunnsbygging. Vi vil at Akershus skal ta sin del av ansvaret for å løse miljø- og klimaproblemene. Senterpartiet vil gjøre de fornybare naturressursene, og bruk av disse i lange verdikjeder, til fundamentet for økonomien.

Vi ønsker å legge til rette for utveksling av avfall og biprodukter som overskuddsenergi og annet, som ellers ville gått til spille, slik at ulike næringer kan skape lønnsomhet og drive bærekraftig.

Samspill mellom det offentlige og det private er viktig for eksisterende næringsliv og i utviklingen av nye virksomheter. Fylkeskommunen skal ta en koordinerende rolle slik at næringslivets satsinger støtter og supplerer hverandre på tvers av kommuner og skaper samarbeid på tvers av bransjer. Samspill mellom det offentlige og det private er viktig i utvikling av nye virksomheter, gründerskap, og utvikling i eksisterende næringsliv. Klyngesatsing gir ekstra verdi og løft til bransjer og bedrifter.

Å videreutvikle arenaene som finnes for samarbeid i næringslivet i Akershus er viktig, men også nye

løsninger må på plass. Her må Akershus fylkeskommune ta et overordnet og koordinerende ansvar.

Reiselivsnæringen er en viktig næring i fylket, og favner bredt med nærhet til både hovedstaden, hovedflyplassen på Gardermoen og kystlinjen, så vel som skog og mark. Vi har populære mål for dagsturer som Drøbak, Son, Vollen, Hvitsten og Hølen, TusenFryd, Oscarsborg festning, Eidsvollsbygningen, Raknehaugen, Haldenkanalen/Sootkanalen, Bingen og Fetsund Lenser, Bærums Verk, Kunstnerdalen i Asker, Filtvet fyr, Henie Onstad Kunstsenter, Varingskollen Alpinsenter, Hadeland Glassverk, Randsfjord badepark, Kistefos kulturdestinasjon med The Twist, skulpturpark og tresliperimusem og mange andre. I tillegg til gode fasiliteter for kurs- og konferansevirksomhet, ligger det også et betydelig antall hytter i Akershus, også i nær tilknytning til Nordmarka.

Korona-pandemien har endret folks reisemønster, kanskje for mange år fremover. Akershus kan ta en større rolle i den kortreiste, nasjonale reisetrenden som vi har sett de siste årene. Som en viktig regional utviklingsaktør og samarbeidspartner kan fylkeskommunen bidra til å styrke og utvikle reiselivsnæringen i hele fylket.

Regional plan for kompetanse og verdiskapning skal fungere som et strategisk verktøy, og videreutvikles i samarbeid med næringslivet.

Akershus Senterparti vil:

- Øke verdiskapningen basert på lokale ressurser i hele fylket
- Stimulere til flere og bedre gründere og vekstbedrifter gjennom støtte og samarbeid
- Stimulere til kraftig satsing på bruk av tre og utvikling av treteknologi
- Videreutvikle samarbeidet med universitet og høyskoler for å stimulere til kompetansebygging, innovasjon, forskning og kommersialisering av forskning
- Arbeide for å etablere nye og videreutvikle eksisterende fellesarenaer for utvikling av samarbeid i næringslivet som for eksempel Partnerskap for Næringslivet, Klimapartnerskap for bedrifter og Kompetansepartner for næringslivet
- Støtte utviklingen av digitale løsninger og produkter både i næringslivet og i det offentlige
- At fylket skal bidra til utvikling av grønn næring og støtte oppunder at kommunenes egne og interkommunale samarbeid lykkes. Eksempelvis ombruk og gjenvinning er viktige områder hvor samordning kan ha stor gevinst
- Få på plass en helhetlig og offensiv reiselivsstrategi for nye Akershus fylke
- Satse på kulturbasert næringsliv for å øke attraksjonsverdien for ulike destinasjoner
- Utvikle utdanninger for å sikre kvalitet og nyskaping i reiselivet.
- Være en pådriver for å bruke innovative anskaffelser
- Sikre økonomisk støtte til bedriftsinterne opplæring gjennom BIO-midler og utviklingsprosjekter gjennom Regionalt Forskningsfond.

- Bingen og Fetsund Lenser, Nordre Øyeren naturreservat og tømmerhistorien skal ivaretas og satses på for å fremme Akershus som destinasjon. Fylkeskommunen støtter opp om arbeidet med regionalpark og UNESCOs verdensarvliste
- Bidra til utvikling av Solobservatoriet på Harestua
- Fortsette samarbeidet med Ungt Entreprenørskap for å støtte opp om elevbedrifter og gründervirksomhet i skolen

6. LANDBRUK

Matjorda i Akershus må forvaltes på en bærekraftig og klimatilpasset måte for å sikre og øke matproduksjonen vår. Sikker tilgang på trygg mat er helt avgjørende for vår nasjonale matsikkerhet. Matproduksjon er bærebjelken innen jordbruk, og tilleggsnæringer utfyller ofte det tradisjonelle jordbruket ved at både gårdens og menneskenes ressurser blir bedre utnyttet.

Skogbrukets ressurser bør utnyttes bedre både for å gi større verdiskaping, og for skogens og treforedlingsindustriens betydning i klimasammenheng. Totalt tar de norske skoger opp like mye karbon som halvparten av de norske klimagassutslippene.

Ved å høste av jordas ressurser på en bærekraftig måte bidrar vi til reduksjon av utslipp, samt økt binding og lagring av karbon. Fylkeskommunen som vannregionmyndighet har en viktig rolle i å finne gode løsninger for å bedre vannkvaliteten sammen med landbruksnæringa.

Akershus Senterparti vil:

- Arbeide for økt matproduksjon over hele fylket, basert på norske ressurser og bidra til økt nasjonal sjølforsyning og beredskap
- Bevare en variert bruksstruktur i jordbruket, med både små og store bruk
- Arbeide for en nullvisjon for nedbygging av dyrket og dyrkbar mark
- Stimulere til og sikre beitebruk, også for å hindre gjengroing
- Satse på planteavl og sortsutvikling for økt matproduksjon i et endret klima, uten bruk av genmodifisering
- Bidra til å opprettholde aktiv forvaltning og bruk av skogen
- Større vernevedtak i skogsområder kan først være aktuelt når det har oppslutning fra den aktuelle kommunen og berørte grunneiere, gjennom frivillig skogvern
- Arbeide for kortreist mat, og for redusert matsvinn og mindre kasting av mat
- Tilrettelegge for økt avvirkning av trevirke i Akershus, med tilhørende skogskjøtsel for å øke tilveksten og dermed bidra til å binde mer karbon
- At fylkeskommunen som innkjøper etterspør tre- og biobaserte produkter og prioritere gjenbruk istedenfor innkjøp

- Sikre at tilskuddsordningen for karbonlagring skal videreføres.
- Følge opp tidligere Viken sin bioøkonomistrategi
- At fylkeskommunen gir innspill til både nasjonal og regional landbrukspolitikk
- Arbeide for at gårdens og menneskenes ressurser blir utnyttet i et samfunnsperspektiv, med Inn på tunet-gårder og gården som en arena for natur, kultur og helse
- Styrke og videreutvikle Grønt fagsenter på Hvam
- Styrke foredlings- og næringsmiddelindustri innenfor landbruket
- Videreføre prisregulering av landbrukseiendommer for å fremme bosetting og drift over hele fylket, samt gjeninnføre priskontroll på rene skogeiendommer
- At bo- og driveplikt etter konsesjonsloven opprettholdes og praktiseres med forutsigbarhet og likhet

7. KLIMA, MILJØ OG NATURFORVALTNING

Naturressursene skal forvaltes slik at kommende generasjoner har samme muligheter som det vi har i dag. God forvaltning og bærekraftig bruk er det beste naturvern, og økt produksjon av fornybare råvarer basert på lokale ressurser er en viktig del av løsningen på klimautfordringene.

Akershus er rik på fornybare naturressurser. Gjennom å bruke mulighetene som naturen gir, kan vi redusere utslipp samtidig som vi øker binding og lagring av karbon.

Fylkeskommunen er vannregionmyndighet, og må ta ansvar for å bedre vannkvaliteten i Oslofjorden, og være en koordinator overfor kommunene for å bidra i dette arbeidet.

Oslofjorden skal være rein, rik og tilgjengelig for alle. Mange bor rundt fjorden og arealet er vurdert som et av de mest artsrike og verdifulle i hele Norge, både for dyr og mennesker. Oslofjorden må få en god miljøtilstand der vi ivaretar fiskebestand, taeskog og muligheten for et aktivt friluftsliv. Marin forsøpling, mikroplast og tilførsel av nitrogen, fosfor og partikler er alvorlige miljøproblemer i fjorden vår.

Akershus Senterparti vil:

- Bidra til å kunnskapsutvikling og folkelig involvering om bærekraftig samfunnsutvikling
- Ivareta kulturlandskapet med de truede arter som er avhengige av kulturlandskapet
- Begrense næringsstoffer på avveie gjennom kunnskapsdeling, økt kompetanse og innovasjon
- Videreføre tilskudd for binding og lagring av karbon
- Øke bygging i tre, for å lagre karbon og redusere utslipp fra sement- og stålproduksjon
- Støtte grønn og bærekraftig næringsutvikling
- Bidra til å endre tankesettet til sirkulærøkonomi, livsløpstankegang, etterbruk og øke andelen gjenbruk

- Sette krav til fylkeskommunale innkjøp i tråd med livsløpstankegang, hvor bruken av resirkulerte materialer, planer for etterbruk, mulighetene for å reparere, osv. er sentrale for å omstille hele samfunnet
- Bidra til samordning, finansiering og gjennomføring av kommunenes klima- og miljøarbeid
- Videreføre og videreutvikle KlimaViken-samarbeidet
- Jobbe for å overføre ansvaret for oppnevning og drift av rovviltneemndene fra stat til fylkeskommune
- Støtte opp under forvaltning av rovviltbestandene i tråd med demokratisk fattede vedtak
- Iverksette tiltak, bl.a krav til nitrogenrensing av avløpsvann, for å bedre vannkvaliteten i vassdragene i Akershus og i Oslofjorden
- Utvikle tydelige retningslinjer for å sikre grønne og sirkulære anskaffelser
- Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forøpling og mikroplast til Oslofjorden

8. ENERGI

Energitilgang og energikilder er vesentlig for all utvikling, og fylket har i dag for dårlig infrastruktur. Vi vil arbeide for bedre tilgang til energi og utvikling av kraftproduksjon, og støtte utbygging av lokal fornybar energiproduksjon. Vi skal være en pådriver for økt lokal kraftproduksjon, og legge til rette for ny teknologi. Vi ønsker at biogass kommer til nytte i industrielle prosesser, som drivstoff eller på annen måte, i stedet for at bedrifter må brenne opp biogassen.

Innenfor samferdsel skal fylkeskommunen ta en aktiv rolle i å tilrettelegge ny infrastruktur for bruk av energi som ansees som nullutslipp, samt sikre at anskaffelsene bidrar til bruk av overskuddsenergi, som for eksempel biogass.

Fylkets strømprodusent Akershus Energi skal gi innbyggerne grunnlag for utvikling av energiløsninger som skal spare innbyggerne for framtidige strømkostnader, samt gi næringslivet handlingsrom for å satse på utvikling av sine virksomheter i hele fylket.

Akershus Senterparti vil:

- Ikke selge ut eller fusjonere Akershus Energi
- At store kraftressurser og samfunnskritisk infrastruktur skal være under offentlig eierskap og demokratisk styring
- Utvikle småskala energiproduksjon og energilagring
- Arbeide for energisparing og støtte energisparetiltak
- Sikre at god kapasitet og kvalitet på forsyning av kraft bygges ut, også i utkantstrøk
- Bidra til at landbruket blir mer sjølforsynt med fornybar energi blant annet gjennom satsing på gårdsbiogass og nabostrømordninger
- Jobbe for å gi solenergi og energilagring betingelser for lønnsomhet ved produksjon til eget bruk

og levering av overskuddskraft på nettet

- At Akershus Energi gis mulighet til å utrede mikrokjernekraft, thorium og saltsmeltedreaktorer i samarbeid med miljøene på Kjeller
- Være en pådriver for økt lokal kraftproduksjon, men stå vakt om prinsippet om at vertskommune/grunneiere skal kunne stanse arealkrevende kraftproduksjon som vindkraftanlegg
- Være en pådriver for utnyttelse av bergvarme og geotermisk energiutvikling
- Legge mer vekt på energirehabilitering, økt kompetanse på energioppfølging og energifokus i nybygg, og redusere energibruk i egne bygg

9. SIKKERHET OG BEREDSKAP

En god nasjonal krisehåndtering baserer seg på en velfungerende organisering av sikkerhets- og beredskapsarbeidet på regionalt nivå. Det er derfor viktig at Akershus fylkeskommune ivaretar sitt ansvar på en helhetlig og systematisk måte. Det er en sårbarhet at ulike sektorer har ulik organisering på regionalt nivå, samtidig som også flere samfunnskritiske funksjoner på regionalt nivå avskaffes.

Akershus Senterparti mener at alle samfunnskritiske funksjoner må ha et regionalt nivå for å sikre det nasjonale sikkerhets- og beredskapsarbeidet. Senterpartiet vil arbeide for at fylkeskommunen har en tydelig stemme, og bidrar til enhetlig regional organisering av de ulike samfunnssektorene. Akershus Senterparti støtter opp under forsvarets aktiviteter og tilstedeværelse i Akershus.

10. TANNHELSE OG FOLKEHELSE

Skal folk kunne leve gode liv med høy livskvalitet, er det viktig med et godt og nært helsetilbud. Sammen med kommunene skal fylkeskommunen jobbe for å fremme trivsel, medvirkning, redusere sosiale forskjeller og forebygge skade og sykdom.

Fylkeskommunen spiller en viktig rolle i folkehelsearbeidet, både som ansvarlig innen videregående opplæring og sine ansvarsområder i folkehelseloven, men også som pådriver og koordinator ut mot frivillige og andre samfunnsaktører. Det må jobbes målrettet og forebyggende for å fange opp de som trenger hjelp eller havner utenfor.

Tannpleie er vesentlig og bør få en større tyngde i den helhetlige tannhelsetjenesten som en første-linjetjeneste. Oppsøkende tannhelsetjeneste for eldre må skje i tett samarbeid med helse- og omsorgstjenesten i den enkelte kommune. Fylkeskommunen er ansvarlig for å sikre et godt offentlig tannhelsetilbud til innbyggerne. Det er viktig å ha et godt og nært tannhelsetilbud.

Akershus Senterparti vil:

- Ha tannhelseklinikker i alle kommuner
- At flere kommuner skal ta i bruk Tannhelse-appen som verktøy for å sikre god tannhelse hos eldre, demente og andre utsatte grupper
- Ha fokus på tannhelse hos unge voksne, blant annet gjennom forskjellige informasjonstiltak for å nå gruppa som har redusert pris på behandling
- Styrke tannlegevakta for å sikre innbyggere et trygt tilbud i helger og i høytider.
- Jobbe for å øke rekrutteringen av tannhelsepersonell
- Fremme tiltak gjennom folkehelsearbeidet for å utjevne sosiale ulikheter
- Sikre at lekeplasser og aktivitetsplasser for barn og unge har universell utforming
- Gi frivillige og ideelle organisasjoner mulighet til å ha en mer aktiv rolle i folkehelsearbeidet
- Jobbe aktivt med folkehelse og hindre utenforskap gjennom målrettet arbeid, blant annet i den videregående skolen
- Sikre et godt psykososialt læringsmiljø ved utdanningsinstitusjonene våre.
- Sikre et godt psykososialt arbeidsmiljø blant de ansatte i fylkeskommunen
- Kjempe for at nedleggelsen av Ullevål sykehus stoppes, og dermed sikre bedre økonomiske betingelser og utviklingsmuligheter for sykehusene i Ski, Bærum og Lørenskog
- Jobbe for flere heldøgns plasser innenfor psykiatri og rus
- Jobbe for å styrke de Distriktpsikiatriske Sentrene (DPS) for å avlaste den kommunale primærhelsetjenestens psykiatriske tilbud

11. KULTUR, IDENTITET OG TILHØRIGHET

Kultur handler om menneskelig samhandling og et mangfold av aktiviteter og uttrykk. Senterpartiet ønsker desentraliserte kulturtilbud over hele fylket. Lokalkulturen er grunnmuren som all kultur bygger på, og bredden som det profesjonelle kan rekruttere og utvikle seg fra. Aktiviteten og samarbeidet i lokalsamfunnene skaper både samhold og livsglede. Produksjoner, arrangement og opplevelser som styrker lokal identitet og stolthet knytter folk sammen. Vi trenger arenaer og tiltak som støtter opp om dette over hele fylket, for å skape gode relasjoner, bygge identitet og gi grunnlag for næringsutvikling. Fylkeskommunen skal også støtte regionale arrangement for å styrke samarbeid, samvær og samskaping på tvers av fylket, gjennom et godt samarbeid med paraplyorganisasjonene.

Kulturarven viser hvem vi var og preger hvem vi er. Kulturarven må tas vare på og brukes aktivt. Kulturminner både i offentlig og privat eie må sikres, og kulturminnevernet må styrkes. Veilednings- og støt-teordningene må gi en aktiv og mangfoldig kulturminneforvaltning i bygd og by. Språk er en vesentlig del av den immaterielle kulturarven og kulturen. Det språklige mangfoldet i fylket, både nynorsk, bokmål, samisk og dialekter, må få gode bruks- og utviklingsmuligheter. Kultur er limet som knytter folk sammen.

Akershus Senterparti vil:

- Etablere luftfartøyvernssenter med flygende fly på Kjeller og ivareta de historiske verdiene der Bingen og Fetsund Lenser/Nordre Øyeren samt Haldenvassdraget og Sootkanalen skal ivaretas for å fremme fløtnings- og sagbruksvirksomhetens historie i Akershus
- Jobbe for gode og fleksible støtteordninger for kulturproduksjoner og arrangementer over hele fylket
- Jobbe for å desentralisere mer av statlige kulturmidler til fylkene
- Støtte opp om samarbeid mellom profesjonelle og amatører/frivillige
- Arbeide for å legge til rette for kulturbaserte næringer
- Redusere krava til rapportering og vise organisasjonene tillit i forvaltninga av tilskudd
- Satse på fylkets museer slik at både overbygningen MiA og de lokale museene styrkes som de gode arenaene for historiefremming og kulturopplevelser de er
- Tilrettelegge for de frivillige som engasjerer seg i de lokale museenes virke
- Videreutvikle museene som kulturarenaer og kulturformidlere
- Beholde bygningsvernrådgiverne ute på museene i regionene
- Støtte opp om frivillige lag og organisasjoner
- Støtte opp om arenaer for breddeaktivitet innen musikk, idrett, kultur og håndverk.
- Fylkeskommunen skal være en aktiv tilrettelegger for frivillig sektor. De bør også stille fylkeskommunale bygg og anlegg til disposisjon i så stor grad det lar seg gjøre
- Sikre universell utforming
- Ivareta historiske viktige vandreruter
- Trekke nasjonale og internasjonale idrettsarrangement til Akershus
- Videreføre investerings- og samdriftsmodellen mellom kommuner og fylkeskommunen ved bygging av nye idrettsarenaer

KANDIDATENE VÅRE

1. Jane Bråthen (f.1975)
Lillestrøm

2. Anders Eidsvaag Graven
(f. 1974) – Nordre Follo

3. Brita Skallerud (f. 1965)
Ullensaker

Siri Marlen Sundhagen
(f.1998) – Rælingen

Senterpartiet
Akershus